

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон“ № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

Изх. № *A-01-201*

Дата: *14.02.2020г.*

ДО
Г-Н ЛОЗАН ПАНОВ – ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

СИГНАЛ

**ОТ ЮРИЙ КРЪСТЕВ - ИНСПЕКТОР НА
ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
по чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПАНОВ,

С решение по Протокол № 8 от заседание на Съдийската колегия на ВСС от 21.02.2017 г., на основание чл. 30, ал. 1, т. 18 ЗСВ на Инспектората към Висшия съдебен съвет е възложено да извърши тематична проверка по образуването и движението на делата по несъстоятелност в окръжните съдилища в периода 2014 г. – 2016 г. В годишната програма на Инспектората, приета с решение по т. 3 от протокола от проведено на 27.02.2017 г. заседание, е включено извършването на проверка относно движението и приключването на производствата по несъстоятелност, образувани в периода 01.01.2014 г. – 31.12.2016 г. Проверката е приключила окончателно през 2018 г.

В хода на проверките на окръжните съдилища са установени различни проблеми, породени от несъвършенства в действащата правна уредба, както и противоречива практика при администрирането на производствата, част от която също резултат от неяснота и наличие на празнота в закона. В обобщение могат да бъдат открити няколко съществени въпроса.

Разпоредбата на чл. 629, ал. 1, 2 и 6 ТЗ регламентира сроковете за образуване и разглеждане на молбите за откриване на производство по несъстоятелност. Срокът за образуване на делата е незабавен, в деня на

постъпването им в съда. Молбата за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от длъжник, в това число ликвидатор, се разглежда от съда незабавно в закрито заседание, а молба, подадена от кредитор - в открито заседание с призоваване на страните в 14-дневен срок от депозирането ѝ. Предвидено е делото да бъде обявено за решаване най-късно в 3-месечен срок от образуването му. Констатираните при проверките на различните съдилища факти обаче сочат, че предвидените срокове обективно трудно могат да бъдат спазвани. Съдилищата със сложна структура и голям обем постъпващи съдебни книжа образуват делата по несъстоятелност обичайно на следващия ден от постъпването на молбите. Установената практика сочи, че в общия случай подадените от длъжник/ликвидатор молби по чл. 625 ТЗ за откриване на производство по несъстоятелност не се разглеждат в закрито съдебно заседание, а се насрочват открити заседания с призоваване на длъжника. За установяване на материалноправните предпоставки за откриване на производствата съдебните състави използват специалните знания на съдебни експерти, допускайки изготвянето на заключения за установяване финансовото състояние на длъжниците. Изолирани са случаите, в които съдът формира крайната си воля въз основа единствено на представените с молбата на длъжника или ликвидатора доказателства. Констатациите категорично сочат, че за изготвянето на заключенията обичайно е нужно повече време от сроковете, които законът регламентира за разглеждане и произнасяне по молбите. Изготвянето на експертизите често е съпроводено със затруднения, произтичащи от невъзможността да бъде установен своевременно контакт с длъжника, или от липса на съдействие от негова страна в изпълнение на задълженията му по чл. 640 ТЗ. Съпътстващите усложнения създават предпоставки за удължаване на времето, което е необходимо на съда да обяви делата за решаване в отклонение от предвидения в чл. 629, ал. 6 ТЗ срок. Отсъствието на преклузия при събиране на доказателства за изясняване предмета на делото и възможността, предвидена в чл. 621а, ал. 1, т. 2 ТЗ съдът по свой почин да установява факти и събира доказателства, също обективно създава условия за изтичане на по-големи периоди от време, нужни за разглеждане на молбите и постановяване на крайни актове.

Постъпващите молби по чл. 629, ал. 4 ТЗ за присъединяване на кредитори в срок до първото заседание по делото се администрират и разглеждат от отделните състави по различен ред - незабавно в закрито заседание или произнасянето се отлага за насроченото първо открито заседание. Различно се процедира и при констатиране на нередовност в молбата – веднъж се оставят без движение и след отстраняване на нередовностите кредиторът се конституира, или се конституира незабавно като страна и едновременно с това му се дават указания за отстраняване на нередовности. В изолирани случаи молби за присъединяване се оставят без уважение с оглед обстоятелството, че производството по молбата по чл. 625 ТЗ е оставено без движение за отстраняване на нередовности.

В частност в Софийския градски съд също се установява голямо разнообразие на процесуалната практика по молбите за присъединяване. Част от съставите, след като оставят без уважение несвоевременно подадени молби, ги изпращат на зам.-председателя на съда за образуване на нови, самостоятелни производства срещу същия длъжник. Други оставят без уважение постъпили в срок молби, отказвайки да конституират кредитори със съображения от чл. 210, ал. 2 ГПК, че това би затруднило разглеждането на делото. В тези случаи молбите, макар и своевременно постъпили, не са докладвани за образуване на самостоятелни производства. Като изолиран случай по дело на СГС е констатирано, че производството е прекратено след десезиране на съда на основание чл. 232 ГПК от кредитора, иницирал производството, но преди да изтече указан на кредитори срок за отстраняване на нередовности в молби по чл. 629, ал. 4 ТЗ.

Проблемите с присъединяването на кредитори в срока по чл. 629, ал. 4 ТЗ са пряко свързани с изясняване в практиката на съда на въпросите относно възможността да бъде отказано присъединяване на кредитор, подал редовна молба в преклузивния срок по аргумент от чл. 210, ал. 2 ГПК, както и може ли в това производство съдът да бъде десезиран при наличие на кредитор, депозирал в срок молба за присъединяване. Тези проблеми са в пряка връзка с уеднаквяване и на констатираната разнородна практика по въпроса подлежат ли на обжалване актовете на съда по несъстоятелността, с които молбите по чл. 629, ал. 4 ТЗ се оставят без уважение, съответно се уважават. Затрудненията в тази връзка могат да бъдат преодолени или с уеднаквяване на практиката, или посредством ново законодателно решение, което изрично регламентира правото на обжалване на определенията, с които съдът отказва да присъедини кредитори в срока по чл. 629, ал. 4 ТЗ. Макар ВКС, ОСТК косвено да засяга тези въпроси с разрешенията, дадени в т. 6 и т. 8 от Тълкувателно решение № 1/2017 г. от 03.12.2018 г. относно обжалваемостта на определенията по чл. 638, ал. 3 и чл. 674 ТЗ, при формирането на окончателно становище трябва да бъдат взети предвид и аргументите на съдиите с особено мнение, отчитащи особения характер на производството по несъстоятелност.

Съществен проблем във фазата на разглеждане на молбите по чл. 625 ТЗ е образуването и висящността на голям брой дела, иницирани от различни кредитори срещу един и същ длъжник. Правната възможност всеки кредитор да подаде молба за откриване на производство по несъстоятелност, липсата на идентичност между делата, на яснота за кредиторите кога е моментът на първото заседание, до провеждането на което могат да се присъединят, както и на специално основание по-късно образуването да бъде спирано, поставя съдилищата в условия да търсят сложни практически решения при паралелното съществуване и развитие на тези производства. В основата на решаване и на тази ситуация е уеднаквяване на практиката при спиране, прекратяване, съединяване към по-рано образувани производства, както и на създаване в закона на изрично основание за спиране на по-късно

образуваните дела, когато срокът по чл. 629, ал. 4 ТЗ за присъединяване към най-рано образуваното вече е изтекъл.

Решенията, с които съдът по несъстоятелността обявява длъжника в несъстоятелност в хипотезите на чл. 630, ал. 2 ТЗ, чл. 632, ал. 1 ТЗ и чл. 632, ал. 5 ТЗ, често са с различно съдържание. Една част от съдиите ограничават съдържанието на диспозитива единствено до последиците, които тези разпоредби предвиждат. Други състави в решенията изброяват изчерпателно всички реквизити, които чл. 711 ТЗ свързва като последица с обявяването на длъжника в несъстоятелност. Това налага да бъде изяснено обстоятелството кога последиците по чл. 711 ТЗ представляват задължителна част от решението за обявяване в несъстоятелност, доколкото на съдебните състави от първата група се е налагало да постановяват допълнителни решения, някои от които преповтарящи и диспозитива за обявяване в несъстоятелност.

Сериозен практически проблем в СГС се констатира във връзка с предявяване на вземанията. Съгласно разпоредбата на чл. 685 ТЗ кредиторите предявяват писмено своите вземания пред съда по несъстоятелността и представят писмени доказателства. Нормата обаче не предвижда задължение да представят преписи на молбите и приложенията. Това налага ангажиране на служителите от служба „Съдебно деловодство“ с несвойствени за тях задължения и на допълнителни за съда разходи за изготвяне на копия на молбите с приложенията и предоставянето им на синдиците за изготвяне на списъците с предявени вземания. Затруднения от такъв характер са установени само в СГС, но потенциално биха могли да се проявят във всеки съд с висока натовареност, което налага търсенето на решение.

Определението, с което съдът одобрява списъците на приетите вземания не винаги съдържа диспозитив за свикване събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ за определяне реда и начина за осребряване на имуществото на длъжника, метода и условията на оценка. Събрание с този дневен ред се свиква или с отделно определение от това за одобряване на списъците, или с решението по чл. 710, вр. с чл. 711 ТЗ за обявяване на длъжника в несъстоятелност. Практиката не е еднозначна по въпроса кога са налице основания да бъде свикано - с определението за одобряване на вземанията, предявени в срока по чл. 685, ал. 1 ТЗ, с определението за одобряване на вземанията, предявени в срока по чл. 688, ал. 1 ТЗ, или с постановяване на решение по чл. 710, вр. чл. 711 ТЗ. Срещу констатация по дело на СГС, че определението за одобряване на изготвените списъци не съдържа диспозитив за свикване на събрание на кредиторите с дневния ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ, докладчикът във възражение в срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ е изложил съображения, че свикване на събрание на кредиторите с този дневен ред по конкретното дело е безпредметно, предвид характера на имуществото в масата на несъстоятелността. Съдът на практика е заместил волята на събранието на кредиторите и на синдика като

органи в производството по несъстоятелност, доколкото преценката дали са налице предпоставките за вземане на решение по тези въпроси им принадлежи и не може да бъде предоставяна на друг орган по аргумент от чл. 677, ал. 4 ТЗ. Тези въпроси налагат в практиката на съда по несъстоятелността да бъдат изяснени въпросите относно момента на свикване на събрание на кредиторите с дневния ред по чл. 677, а. 1, т. 8 ТЗ, акта, с който се свиква, и ролята на съда във фазата на открито производство по несъстоятелност.

Най-сетне, съдебните състави по различен начин продължават да интерпретират момента, в който са налице процесуалните предпоставки за постановяване на решение по чл. 710, вр. с чл. 711 ТЗ и който от своя страна е обусловен от изтичане на срока за депозиране на оздравителен план в производствата, открити на основание чл. 630, ал. 1 ТЗ. Проблемът е съществен с оглед факта, че изтичането на срока по чл. 698, ал. 1 ТЗ предполага по-нататъшното развитие на производството, като или се погасява възможността в това производство да се провежда оздравителна процедура по отношение на длъжника, или се поставя началото на фазата по осребряване и разпределение на имуществото, включено в масата на несъстоятелността. Отделно от това, с изясняването на въпросите с кой акт и в кой момент съдът свиква събрание на кредиторите по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ и в кой момент постановява решение по чл. 710, вр. с чл. 711 ТЗ, автоматично би отпаднала и установената практиката по делата синдиците да напомнят на съда с молби, че са налице условията за извършване на тези процесуални действия.

Доколкото не всички проблеми, установени от ИВСС в хода на тематичната проверка са преодолени с постановеното тълкувателно решение от 03.12.2018 г. по тълк. д. № 1/2017 г. на ВКС, а същевременно не попадат в обхвата и на новообразуваното тълк. д. № 2/2018 г. на ВКС, предлагам за тях да бъдат потърсени решения посредством уеднаквяване на практиката на съда по несъстоятелността и преосмисляне на някои законодателни решения по въпросите за:

1. Предвидените в разпоредбата на чл. 629 ТЗ срокове за образуване и разглеждане на производствата по несъстоятелност;

2. Възможността да бъдат обжалвани определенията, с които се оставят без уважение молби на кредитори за присъединяване в срока по чл. 629, ал. 4 ТЗ;

3. Съществуват ли процесуални пречки за паралелно развитие на повече от едно производство по несъстоятелност срещу един и същ длъжник и какъв следва да е редът за разглеждането им;

4. Необходимостта от регламентация на специални основания за спиране и прекратяване на производствата по несъстоятелност при наличие на множество образувани и висящи дела срещу един и същ длъжник;

5. Изменение на разпоредбата на чл. 685 ТЗ, като бъде предвидено задължение за кредиторите да представят препис от молбата за предявяване на вземанията с приложенията за синдика;

6. Уеднаквяване на практиката да се свиква събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ в различен момент и с различен съдебен акт;

7. За изясняване ролята на съда като орган във фазата на открито производство по несъстоятелност, предвид констатираните случаи на заместване на волята на събранието на кредиторите с актове на съда;

8. Уеднаквяване на момента, в който се постановява решение по чл. 710, вр. с чл. 711 ТЗ;

9. Следва ли при постановяване на решение по чл. 630, ал. 2, чл. 632, ал. 1 и чл. 632, ал. 5 ТЗ /последното постановено в хипотезата на открито производство на основание чл. 630, ал. 1 ТЗ и преди решение по чл. 710, вр. чл. 711 ТЗ/, диспозитивът да съдържа всички реквизити, посочени в разпоредбата на чл. 711 ТЗ, предвид установената практика да се постановяват решения с различно съдържание, а впоследствие - повтарящи се или допълващи решения.

Предвид изложеното и на основание чл. 54, ал. 1, т. 4 от ЗСВ Инспекторатът към Висшия съдебен съвет отправя сигнал за искане на основание чл. 125 от ЗСВ за приемане на тълкувателно решение от ВКС, което да отговори на следните въпроси:

1. Кой е моментът за свикване на събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ;

2. Има ли съдът правомощие да замести волята на кредиторите и да не свика събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ, когато липсва имущество в масата на несъстоятелността или когато то се изразява в парични средства, които не подлежат на оценка и осребряване;

3. В кой момент настъпват процесуалните предпоставки за постановяване на решение по чл. 710, вр. с чл. 711 ТЗ в производство,

открито на основание чл. 630, ал. 1 ТЗ, когато той е обусловен от изтичане на срока за депозиране на оздравителен план;

4. В кои случаи реквизитите по чл. 711 ТЗ са задължително съдържание на решението за обявяване на длъжника в несъстоятелност.

ИНСПЕКТОР:

ЮРИИ КРЪСТЕВ

